

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Ad amorem ordinatum, actumque bonum, non sufficit velle &
facere bonum, sed oportet illud velle & facere bene, sive intensione bona,
cumque omnibus debitis circumstantiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

sensu Baii, sed (ad summum) in sensu ab Aferioribus intento, colligendo utique vel ex ipsis terminis, quibus exprimuntur in Bulla, vel ex collatione totius doctrinae per eam damnatae; non verò ex libris ipsorum, ut probavimus eodem Proleg. 6. Neque ergo Piana Bulla, neque Decretum Alexandrinum (in Bulla illa fundatum) prohibet, ne divisio illa adaequata dicatur in sensu, quo adaequatam asserunt Augustinus, Fulgentius, Leo Papa, Gregorius Magnus, alique Patres ibidem laudati, cupiditatem utique latè accipientes pro amore cuiuscumque rei non propter Deum, sicut & charitatem pro amore cuiuscumque rei propter Deum, sive amor iste perfectus sit, sive imperfectus; sive in corde dominans & super omnia, sive non; sive per Spiritum sanctum inhabitantem, sive solum excitantem; sive iustorum proprium, sive iustis & peccatoribus communem.

27 Quo sensu divisionem illam amoris adaequatam esse, non sola Patrum autoritas ostendit, sed invicta quoque ratio suadet: quia omnis amor, seu dilectio, vel Creatoris est, vel creaturae, uti probavimus n. 21. & 22. Si Creatoris, vel est mansorius, sive Dei finaliter propter se; vel transitorius, sive Dei propter creaturam (neque enim datur medium, uti ostendimus n. 19. & 20.) Si primum, est charitas latè sumpta, utpote Dei propter se amor. Si secundum, est cupiditas, latè similiter accepta: cum amor Dei propter creaturam, sit amor creaturae propter se.

28 Si non sit amor Creatoris, sed creaturae, vel rursus est mansorius, sive creaturae propter se, in ipsa sistendo, & est cupiditas; vel transitorius à creatura ad Deum, ita ut sit amor creaturae finaliter propter Deum, & est charitas. Ergo omnis amor, seu dilectio, dicto sensu est charitas, vel cupiditas.

29 Paulo aliter sic: omnis amor, vel est mansorius, vel transitorius. Si primum, vel est mansorius in Creatore, & est charitas; vel est mansorius in creatura, & est cupiditas. Si secundum, vel est transitorius à Deo ad creaturam, & est cupiditas; vel à creatura ad Deum, & est charitas.

30 Vel rursus sic: omnis amor creaturae rationalis, vel in Deo sistit, vel non sistit. Si sistit, charitas est. Si non sistit in Deo, sistit in creatura (cum necessariò sistat in alterutro) omnis verò amor, sistens in creatura, cupiditas est.

31 Ante oculos Christiani semper esse debet triplex allata divisio; utpote satis indigitans, omne momentum, omnem horam, omnem diem, omnem hebdomadam, omnem mensem, omnem annum, omne vitæ tempus, quod creatura, ratione utens, non impendit in amore & fruitione sui Creatoris, sive in charitate, impendere in amore & fruitione creaturae, sive in cupiditate. Voluntatem quippe, vigilante ratione, sine amore aliquo esse, & in totum feriari non posse, doctrina San-

ctorum est, nominatim S. Leonis, & S. Gregorii supra, & S. Bernardi l. de grat. c. 2. aientis, voluntatem non posse aliquando nihil omnino velle. Velle autem sine amore non potest, ut constat ex dictis cap. 2. Igitur sine amore aliquo esse non potest. Unde Augustinus praefat. in Psal. 31. mortuos esse dicit, qui nihil amant. Rationem dat, sive ipse, sive quisquis est Author libri de substantia dilectionis cap. 6. quia *vita cordis amor est, & idcirco impossibile est, ut sine amore sit cor, quod vivere cupit.* Eadem est doctrina S. Fulgentii Prolegom. 6. c. 9. relati; dicit enim, quoddam voluntas creaturae rationalis sine qualicumque amore esse non potest. Semper ergo vel Deum diligit, vel creaturam. Semper proinde, vel charitate, vel cupiditate, sensu saepius exposito. Atqui Christiano non licet, vitæ suæ tempus, v. g. annum, mensem, hebdomadam, diem, horam, imò nec momentum unum voluntariè impendere cupiditati, subtrahereque charitati, prout ex Scripturis, Patribus & multiplici ratione demonstrabitur in sequentibus.

CAPUT VI.

Ad amorem ordinatum, actumque bonum, non sufficit velle & facere bonum, sed oportet illud velle & facere bene, sive intentione bona, cumque omnibus debitis circumstantiis.

Ratio sumitur 1°. ex vulgato axioma: 32
Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu. 2°. Ex eo quod objectum bonum malè amari possit, & actus bonus malè fieri. Quod contingit, quoties ipsi deest aliqua circumstantia debita, vel adest indebita.

Potè inter circumstantias potissima est circumstantia finis, cuius proinde habenda est ratio praecipua, duas ob causas.

33 Prima, quia amor propriè est finis, sive eius quod propter se finaliter amatur, & in quo amor sistit, ut postea probabitur.

34 Secunda, quia finis est praecipuum, quod in actibus moralibus attenditur, juxta illud Augustini l. 2. de serm. Dom. in mont. c. 2. *Non quid quisque faciat, sed quo animo faciat, considerandum est.* Et praefat. in Psal. 31. *Non valde attendas quid homo faciat, sed quid, cum facit, aspiciat.* Nam, ut Prosper, vel Julianus Pomerius, vel (ut aliis placet) S. Leo l. 3. de vit. contemplat. c. 14. ait, *Non quid, sed propter quid faciamus, in illa ultima examinatione querendum est.* Et ideo, non siquid patimur, sed si propter justitiam patimur, beati, ait S. Bernardus serm. de divers. Ideo etiam S. Augustinus tr. 7. in epist. Joan. de Christi loquens traditione, facta à Patre aeterno, & Juda: *Cum una sit res (inquit) ex diversis eam intentionibus s. metiamur, unum amandum, alterum damnandum; unum glorificandum, alterum detestandum invenimus.*

36 Propterea etiam non tam officiis, quam finibus, à vitiis discernendas esse virtutes, idem

Augustinus ostendit l. 4. in Julian. c. 3. his verbis: *Novetur, non officiis, sed finibus, à viis discernendas esse virtutes. Officium autem est, quod faciendum est; finis verò, propter quod faciendum est. Cum itaque facit homo aliquid, ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. Et rursum: Quidquid boni sit ab homine, & non propter hoc sit, propter quod fieri debere vera sapientia præcipit, eisi officio videatur bonum, ipso non recto sine peccatum est.*

37 Ceterum quòd non sufficiat bonitas finis, si vel objectum malum sit, vel aliqua circumstantia mala, rationem primam habes n. 32. Ratio altera est, quia quando vel medium est malum, vel aliqua circumstantia mala, intentio tunc verè non est bona, nec aspiciens quòd aspiciendum est (quod ad intentionem bonam postulat Augustinus l. 2. de ferm. Dom. in mont. c. 1.) Intentio quippe verè bona, & aspiciens quòd aspiciendum est, debet ad finem bonum referre objectum, seu medium, ad finem illum hìc & nunc referibile. Objectum verò malum referibile non est ad finem bonum, v. g. peccatum ad gloriam Dei; sicut nec objectum bonum, in circumstantiis indebitis; utpote in illis non bonum, ut patet in locutione de rebus piis, tempore, vel loco indebito.

38 Neque tamen, ad actum moraliter bonum, necesse est quòd objectum secundum se sit bonum (cum odium peccati, secundum se mali, bonum sit; sicut & actus, quo voluntas ob finem moraliter bonum, vult objectum secundum se indifferens); sed sufficit, quòd voluntas in illud tendat conformiter ad legem æternam, ut constet in allato exemplo odii peccati. Tamen enim peccatum secundum se malum sit, æternæque legi difforme, nec proinde benè amari possit; ut objectum tamen odii, est isti legi conforme, benèque odibile: quia lex æterna vult illud odio haberi. Econtrà Deus, tamen secundum se bonus, esse non potest objectum odii, nisi contra legem æternam; & idè respectu odii esse non potest objectum bonum, seu benè odibile, sed objectum malum, odioque improporionatum.

CAPUT VII.

Ad amorem ordinatum, actumque bonum, non sufficit intentio bona.

39 **R**atio petitur ex dictis n. 37. Si enim vel objectum malum sit, vel aliqua circumstantia mala, amor est inordinatus, actusque malus, ut ibidem ostensum est.

40 Hinc erravit Cassianus collat. 17. c. 17. & 18. Sicut & Author imperfecti in Matth. c. 7. dum ex necessaria boni finis intentione actiones malas excusarunt, v. g. mendacium officiosum, ad vitandum grave de veritatis confessione discrimen. *Non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona.* Rom. 3. Et ut optime Augustinus l. contra mendac. c. 7. Interest

quidem plurimum, quâ causâ, quo fine, quâ intentione quid fiat. Sed ea, que constat esse peccata, nullo bona causa obtentu, nullo quasi bono fine, nullâ velut bonâ intentione faciendâ sunt. Cui succinens Bernardus ferm. 40. incant. ad illa verba: *Pulchra sunt gena tue, sicut turris: Duo (inquit) in intentione... necessario requiruntur, res, & causa, id est, quid intendas, & propter quid. Ex his sane duobus, vel decor, vel deformitas judicatur, ut anima, qua ambo ista recta atque pudica haberit, illi merito veraciterque dicatur: Pulchra sunt gena tue, sicut turris. Quæ verò altero horum carnerit, non poterit dici de ea, quòd pulchra sunt gena ejus, sicut turris, propter eam, que adhuc ex parte erit, deformitatem.*

Sapienter proinde Contentonus to. 3. dist. 4. c. 1. sub finem concludit, quòd si intentio gloriæ & honoris Dei, per se honesta, per se casta, & semper laudanda, opus malum non justificat: quomodo excusabuntur cædes, gula, ambitiones, aliaque id genus scelerata, ob voluntatem dandi signa excellentiæ. Ob existimationem apud homines captandam. Ut appetitus suis actibus fruatur. Ut sacerdotum pinguis obtineatur. Ob naturalem fastus inclinationem. Propter temporalem commoditatem, ut quidam novelli morum corruptores, potiùs quàm Doctores, excogitarunt.

CAPUT VIII.

Tota moralitas, seu bonitas vel malitia actus exterioris, ipsi formaliter provenit ab actu interiori. Nulla proinde exteriori actui formalis inest bonitas vel malitia, distincta à bonitate, vel malitia formali actus interioris.

Per actum exteriorem hìc intelligitur omnis actus, non elicitus, sed imperatus à voluntate. Per interiorem verò intelligitur omnis actus à voluntate elicitus. Proinde non soli actus membrorum ac sensuum externorum, sed & intellectus, & appetitus sensitivi, quatenus à voluntate imperati, hìc veniunt nomine actuum exteriorum.

Totam itaque moralitatem, seu bonitatem & malitiam actus exterioris, ipsi provenire ab actu interiori, communis est doctrina Theologorum, signanter Baconii nostri in 3. dist. 37. a. 1. & 3. ubi id benè probat 1º. Ex eo quòd habens, vel exercens actum virtutis exteriorem, sine interiori, nihil habeat de bono virtutis formaliter; habens verò, vel exercens actum virtutis interiorem, sine exteriori, habeat bonum virtutis formaliter. In solo ergo interiori actu, bonum virtutis formaliter consistit; atque inde provenit, derivaturque in actum exteriorem.

Probat 2º. Quia moralitas, seu bonitas & malitia formalis, sequitur libertatem, tamquam fundamentum suum proximum; immò ipsam involvit (cum moralitas nihil aliud sit quàm libertas cum ordine ad morum regulam) sed